

УКРАЇНА

ХАРКІВСЬКА МІСЬКА РАДА ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ
ВИКОНАВЧИЙ КОМІТЕТ
АДМІНІСТРАЦІЯ ОСНОВ'ЯНСЬКОГО РАЙОНУ

УПРАВЛІННЯ ОСВІТИ

НАКАЗ

Від 13.09.2021 № 118

Про проведення I (районного) етапу XIX міського турніру юних хіміків для учнів 7-11-х класів закладів загальної середньої освіти

На виконання наказу Департаменту освіти Харківської міської ради від 08.09.2021 № 613 «Про проведення XIX міського турніру юних хіміків для учнів 7-11-х класів закладів загальної середньої освіти», на виконання Комплексної програми розвитку освіти м. Харкова на 2018-2022 роки, враховуючи постанову Головного державного санітарного лікаря України від 26.08.2021 № 9 «Про затвердження протиепідемічних заходів у закладах освіти на період карантину у зв'язку з поширенням коронавірусної хвороби (COVID-19)» та з метою подальшого вдосконалення системи роботи з обдарованими учнями, підвищення інтересу учнів до поглибленого вивчення природничих наук, зокрема хімії, формування наукової картини світу, розвитку творчих здібностей учнівської молоді

НАКАЗУЮ:

1. Провести I (районний) етап XIX міського турніру юних хіміків для учнів 7-11-х класів закладів загальної середньої освіти – (далі Турніру)

До 29.09.2021

2. Затвердити:

2.1. Склад оргкомітету Турніру (додаток 1).

2.2. Склад журі Турніру (додаток 2).

3. Оргкомітету Турніру:

3.1. Провести районний етап XIX міського турніру юних хіміків для учнів 7-11-х класів закладів загальної середньої освіти згідно з умовами міського Турніру (додаток 3).

3.2. Підвести підсумки та оприлюднити результати Турніру.

До 29.09.2021

4. Методисту центру освітніх технологій Літвіновій В.А.:

4.1. Здійснити організаційно-методичне забезпечення проведення Турніру.

4.2. Надати до комунального закладу «Харківський центр професійного розвитку педагогічних працівників Харківської міської ради» заявки на участь у Турнірі.

До 29.09.2021

5. Керівникам закладів загальної середньої освіти:

5.1. Довести інформацію щодо проведення Турніру до педагогічних працівників та учнів підпорядкованих закладів загальної середньої освіти.

До 18.09.2021

5.2. Надати до Управління освіти заявки на участь у Турнірі.

До 29.09.2021

6. Завідувачу ЛКТО Панкратовій С.П. розмістити цей наказ на сайті Управління освіти.

До 14.09.2021

7. Контроль за виконанням даного наказу покласти на заступника начальника Управління освіти Прохоренко О.В.

Начальник Управління освіти

О.С.НИЖНИК

Головний спеціаліст Управління
освіти-уповноважена особа з питань
запобігання та виявлення корупції

О.М. СТЕЦЬКО

З наказом ознайомлені:

ПРОХОРЕНКО О.В.

ЛАШИНА Н.В.

ХМАРА О.О.

ЛІТВІНОВА В.А.

ДУДКА А.О.

ПОЛЛАК М.А

ПАНКРАТОВА С.П.

Склад оргкомітету
I (районного) етапу XIX міського турніру юних хіміків
для учнів 7-11-х класів закладів загальної середньої освіти

Голова оргкомітету: **Прохоренко О.В.** – заступник начальника Управління освіти адміністрації Основ'янського району Харківської міської ради;

Члени оргкомітету: **Літвінова В.А.** – методист Управління освіти адміністрації Основ'янського району Харківської міської ради;

Дудка А.О. – методист Управління освіти адміністрації Основ'янського району Харківської міської ради;

Поллак М.А. – методист Управління освіти адміністрації Основ'янського району Харківської міської ради.

Начальник Управління освіти

О.С.НИЖНИК

Склад журі
I (районного) етапу XIX міського турніру юних хіміків
для учнів 7-11-х класів закладів загальної середньої освіти

Голова журі: **Ізотова Г.В.** – вчитель хімії Харківської загальноосвітньої школи I-III ступенів № 53 Харківської міської ради Харківської області.

Члени журі: **Арутюнова О.А.** – вчитель хімії Харківської гімназії № 12 Харківської міської ради Харківської області;

Денисенко В.І. – вчитель хімії Харківської загальноосвітньої школи I-III ступенів № 7 Харківської міської ради Харківської області;

Промоскаль А.В. – вчитель хімії Харківської загальноосвітньої школи I-III ступенів № 10 Харківської міської ради Харківської області;

Майченко О.Ю. – вчитель хімії Харківської загальноосвітньої школи I-III ступенів № 120 Харківської міської ради Харківської області.

Начальник Управління освіти

О.С.НИЖНИК

Літвінова, 725-27-92

УМОВИ ПРОВЕДЕННЯ
ХІХ міського турніру юних хіміків
для учнів 7–11-х класів закладів загальної середньої освіти

1. Загальні положення

ХІХ міський турнір юних хіміків для учнів 7-11-х класів закладів загальної середньої освіти (далі Турнір) — командне змагання учнів у здатності вирішувати спільними зусиллями складні хімічні проблемні завдання, вести наукові дискусії, аргументовано відстоювати свою точку зору на проблеми, пов'язані із завданнями турніру, кваліфіковано опонувати відповідям інших команд.

Умови проведення Турніру відповідають Положенню про Всеукраїнські учнівські олімпіади, турніри, конкурси з навчальних предметів, конкурси-захисти науково-дослідницьких робіт зі спеціальних дисциплін та конкурси фахової майстерності, затвердженому наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 22.09.2011 №1099, та Правилам Всеукраїнського турніру юних хіміків.

Для організації та проведення Турніру створюються оргкомітет і журі.

До оргкомітету Турніру входять представники Департаменту освіти Харківської міської ради, комунального закладу «Харківський центр професійного розвитку педагогічних працівників Харківської міської ради», директор та представники закладу освіти, на базі якого проводиться Турнір. Оргкомітетом турніру здійснюється інформаційне забезпечення учасників Турніру.

До роботи у складі журі запрошуються вчені, викладачі та студенти закладів вищої освіти, методисти і вчителі закладів загальної середньої освіти м. Харкова.

2. Мета та завдання Турніру

Метою міського турніру юних хіміків є створення сприятливих умов для реалізації та розвитку творчих та дослідницьких здібностей школярів при вивченні хімії.

Завдання міського турніру юних хіміків:

- пошук талановитих учнів, схильних до наукової діяльності;
- формування в школярів інтересу до природничих наук;
- сприяння поглибленому вивченню хімії;
- удосконалення роботи з обдарованою молоддю;
- активізація творчої діяльності вчителів та підвищення рівня викладання хімії.

3. Порядок проведення Турніру

Необхідність проведення районного етапу турніру визначається управліннями освіти адміністрацій районів Харківської міської ради з урахуванням ситуації в районі в умовах карантинних обмежень з приводу поширення коронавірусної хвороби (COVID-19).

Міський етап Турніру проводиться в один день у два тури, що складаються з хімічних командних боїв.

Хімічні бої проводяться в групах по 3–4 команди, в залежності від схеми боїв. Схема боїв складається оргкомітетом в залежності від кількості команд-учасниць.

Участь в обох турах є обов'язковою умовою для усіх команд – учасниць.

4. Учасники Турніру

4.1. Представництво команд

У міському етапі Турніру беруть участь команди районів та команди закладів освіти міського підпорядкування. Кожний район представляє одна команда. Район, команда якого посіла I місце у міському Турнірі минулого року, має право подати заявку на участь двох команд.

4.2. Склад команд-учасниць Турніру

У Турнірі беруть участь команди, до складу яких входять 3-5 учнів 7-11-х класів закладів загальної середньої освіти. Кожна команда має офіційну назву. Заявлений персональний склад команди не може змінюватися під час проведення Турніру.

Кожну команду очолює капітан, який є офіційним представником команди на весь час проведення Турніру. Кожну команду під час проведення Турніру супроводжує один керівник.

4.3. Керівник команди

Керівником команди призначається учитель хімії, який брав активну участь у підготовці учнів до Турніру. На керівника команди покладається відповідальність за життя та здоров'я членів команди.

Керівник команди має право:

- бути членом журі у II турі Турніру, але в тих групах, в яких не бере участь його команда;
- висловлювати після виставлення оцінок членами журі аргументовану оцінку виступу команди або її членів.

Керівник команди не має права:

- виконувати функції представника команди;
- допускати некоректні висловлювання на адресу учасників, членів оргкомітету і журі Турніру;
- порушувати регламент і правила проведення Турніру.

4.4. Капітан команди

Обов'язки капітана команди:

- офіційно представляти свою команду на Турнірі;
- брати участь у виборі завдань II туру;
- визначати послідовність і характер виступів членів своєї команди;
- подавати в оргкомітет апеляційні заяви.

Капітан команди не має права:

- допускати некоректні висловлювання на адресу учасників, членів оргкомітету і журі Турніру;

- порушувати регламент і правила проведення Турніру.

5. Зміст і структура завдань Турніру

Хімічні бої (II тур) проводяться за завданнями, що оприлюднюються завчасно. Список завдань Турніру формується організаційним комітетом з числа завдань Всеукраїнського турніру юних хіміків.

6. Проведення хімічних боїв

6.1. Правила боїв

Бій проводиться в 3 або 4 дії в залежності від кількості команд-учасниць. У кожній дії команда виступає в кожній з трьох ролей: Доповідач, Оponent та Рецензент. Якщо грають чотири команди, то одна з них виступає в ролі Спостерігача і бере участь тільки в загальній полеміці. Для розподілення ролей в першій дії на початку бою проводиться конкурс капітанів за завданнями, запропонованими головою журі.

У подальших діях бою команди обмінюються ролями за схемами:

Трикомандний бій				Чотирикомандний бій				
Команда	Дія			Команда	Дія			
	I	II	III		I	II	III	IV
1.	Д	Р	О	1.	Д	С	Р	О
2.	О	Д	Р	2.	О	Д	С	Р
3.	Р	О	Д	3.	Р	О	Д	С
				4.	С	Р	О	Д

Протягом бою члени команди не можуть консультуватися з будь-якою особою, яка не є членом команди, всі спірні питання вирішуються ведучим бою (за згодою журі) тільки з капітанами команд.

6.2. Регламент боїв

Кожна дія хімічного бою проводиться за наступним регламентом:

- Оponent пропонує Доповідачу задачу для доповіді — 1 хвилина.
- Доповідач приймає або відхиляє виклик — 1 хвилина.
- Підготовка до доповіді — 1 хвилина.
- Доповідь — до 7 хвилин.
- Уточнюючі запитання Оponentа до Доповідача і відповіді Доповідача — 1 хвилина.
- Підготовка до опанування, додатковий перегляд презентації — 3 хвилини.
- Виступ Оponentа — 3 хвилини.
- Відповіді на зауваження Оponentа — 2 хвилини.
- Полеміка між Доповідачем і Оponentом — 2 хвилини.
- Уточнюючі запитання Рецензента до Доповідача і Оponentа, відповіді Доповідача і Оponentа — 1 хвилина.
- Підготовка до рецензування — 1 хвилина.
- Рецензування — 2 хвилини.
- Відповіді на зауваження Рецензента — 2 хвилини.
- Полеміка між Доповідачем, Оponentом і Рецензентом, — 2 хвилини.

- Виступ команд Доповідача, Опонента, Рецензента і Спостерігача — по 1 хвилині.
- Заключне слово Рецензента, Опонента і Доповідача — по 30 секунд.
- Запитання журі — 5 хвилини.
- Виставлення оцінок.
- Слово журі — до 3 хвилин.
- Додаткові виступи (у разі необхідності).

Загальний час: до 45 хвилин.

Протягом одного бою кожна команда по одному разу може оголосити тайм-аут. Тайм-аут може тривати не більше 1 хвилини, протягом якої всі представники команд (Доповідач, Опонент та Рецензент) можуть консультиватися з іншими членами своєї команди. Відлік часу починається з моменту оголошення тайм-ауту капітаном. Тайм-аут оголошується виключно капітаном команди і може бути оголошений на будь-якому етапі бою, крім доповіді. Тайм-аут не призводить до закінчення певного пункту регламенту, а є перервою, тобто по закінченню тайм-ауту бій продовжується з того моменту, на якому перервався.

6.3. Правила виклику на доповідь і відмови від доповіді

На кожному бої команда доповідає розв'язання тієї задачі, яку їй пропонує Опонент. Опонент в ході боїв може викликати Доповідача на будь-яку задачу, окрім тієї, яка:

- вилучена оргкомітетом або журі;
- оголошена Доповідачем як «стратегічна» або «вічна відмова»;
- вже доповідалась однією з команд в цьому бою;
- вже доповідалась Доповідачем у попередніх боях;
- вже була опанована Опонентом у попередніх боях.

Якщо такий виклик неможливий, то послідовно відхиляються заборони: д) і г).

Кожна команда в кожному бою має право на дві «тактичні відмови» та одну «стратегічну відмову». «Тактична відмова» означає, що команда відмовляється доповідати запропоновану задачу тільки в даному бою; «стратегічна відмова» означає, що дана задача не доповідається командою в даному бою, а також протягом всіх наступних боїв даної серії.

Команда має право відмовитися від запропонованої Опонентом задачі тричі без застосування штрафних санкцій. Наступні відмови спричиняють зменшення балів, що команда отримує за доповідь, на 7% за кожну додаткову відмову, шляхом помноження на коефіцієнт згідно з таблицею:

	Коефіцієнт					
	1,00	0,93	0,86	0,79	0,72	0,65
Число відмов	від 1 до 3	4	5	6	7	8 та більше

6.4. Виступи команд протягом бою

ДОПОВІДАЧ (може виступати зі співдоповідачем, який заявляється на початку доповіді) доповідає зміст розв'язаної командою проблеми, відповідно до поставленої задачі, акцентуючи увагу на її хімічну ідею та висновки. При цьому бажано використовувати раніше заготовлені малюнки, плакати, фотографії, відеофрагменти, а також демонструвати досліди, якщо задача експериментальна.

ОПОНЕНТ (може виступати зі співопонентом, який заявляється на початку опонування) висловлює критичні зауваження до доповіді, і ставить питання Доповідачу, з'ясовує недоречності, помилки у розумінні проблеми та у запропонованому розв'язку. Опонент повинен вказати на позитивні моменти і обґрунтувати принципові недоліки, як у розв'язку задачі, так і у виступі Доповідача.

РЕЦЕНЗЕНТ (виступає самостійно) дає коротку оцінку виступам Доповідача та Опонента, визначає, наскільки повно вони справились зі своїми обов'язками, аналізує розуміння обговорюваної проблеми доповідачем і опонентом. Рецензент має право ставити запитання і Доповідачу, і Опоненту. Якщо, за думкою Рецензента, Опонент не впорався зі своєю роллю, то, після відповідного обґрунтування, Рецензент може у своєму виступі взяти на себе роль Опонента.

СПОСТЕРІГАЧ має право виступати лише в загальній полеміці команд.

На етапі «Уточнюючі запитання...» команди Опонента і Рецензента можуть лише уточнювати деталі щойно прослуханого виступу або торкатися суперечливих та недостатньо висвітлених положень доповіді або опонування. Питання може ставити будь-який член відповідної команди (згідно з обраними ролями). Відповідають на питання тільки ті учасники команди, які виступають від її імені (інші члени команди – тільки з дозволу ведучого).

Запитання і зміст виступів Опонента та Рецензента не повинні зводитись до викладу власного розв'язку задачі та демонстрації власних експериментів, що є грубим порушенням регламенту. У полеміці обговорюється лише запропонований Доповідачем розв'язок задачі.

На доповідь (опонування) команда може висунути двох членів команди. В такому випадку один із них заявляється як основний Доповідач (Опонент), а другий як Співдоповідач (Співопонент). Основний Доповідач (Опонент) починає виступ, після чого передає слово Співдоповідачу (Співопоненту). Виступ Співдоповідача (Співопонента) має займати не більше половини часу, що використав основний Доповідач (Опонент), або менше (до закінчення часу виступу). Після закінчення виступу Співдоповідача (Співопонента), навіть якщо не використаний весь відведений для виступу час, основний Доповідач (Опонент) не має можливості продовжити виступ. Якщо Співдоповідач (Співопонент) не брали участь у доповіді (опонуванні), то їм не дозволяється відповідати на запитання і вони знімаються з доповіді (опонування). Участь в ролі Співдоповідача (Співопонента) не дає залікових балів для оцінювання в особистій першості.

Кожен учасник команди протягом одного бою може виступити не більше двох разів. Виступами вважаються участь в ролі Доповідача, Співдоповідача, Опонента, Співопонента, Рецензента. Уточнюючі запитання та відповіді на них, а також участь у полеміці, виступом не вважаються.

7. Оцінка виступів команд

Оцінка результатів участі команд у I турі проводиться за однаковою процедурою на підставі вірних відповідей, які оприлюднюються після виконання відповідного завдання. Перевірка відповідей у I турі проводиться членами журі у присутності голови журі відповідно до критеріїв оцінювання.

На хімічних боях II туру після кожної дії членами журі виставляються оцінки кожній команді від «3-» до «5+» з урахуванням всіх виступів членів команд, їх відповідей та участі у полеміці. Члени журі, які поставили граничні оцінки мають, їх обґрунтувати.

Доповідач за свою роботу отримує три оцінки за категоріями: Науковість (зміст доповіді), Полеміка (відповіді на питання) та Культура виступу.

Опонент та Рецензент отримують по дві оцінки за виступ за категоріями: Аналіз (аналіз роботи Доповідача та Опонента відповідно) та Культура виступу.

Категорії для Доповідача:

1. «Науковість»: оцінюються повнота розв'язання задачі, науковість і оригінальність рішення, відповідність обраної моделі розв'язку умові задачі, наявність та якість презентаційного матеріалу, повнота відображення суті розв'язку в презентаційному матеріалі, техніка і якість виконання хімічного експерименту.

2. «Полеміка»: оцінюються уміння вести полеміку, давати повні, вичерпні та переконливі відповіді на поставлені запитання, участь команди у загальній полеміці.

3. «Культура виступу»: оцінюються культура мовлення, уміння переконливо викласти суть рішення задачі, уміння чітко і конструктивно довести модель задачі, що пропонується, уміння звертати увагу на основні ідеї та висновки, уміння уважно вислухати співрозмовника.

Категорії для Опонента:

1. «Аналіз»: оцінюються уміння аналізувати, уміння швидко орієнтуватися в запропонованому розв'язку задачі, уміння розкривати позитивні та негативні риси запропонованого Доповідачем розв'язку задачі, уміння вести полеміку, участь команди в загальній полеміці.

2. «Культура виступу»: оцінюються культура мовлення, уміння грамотно формулювати запитання, уміння переконливо викладати свої думки, уміння вислухати і зрозуміти співрозмовника.

Категорії для Рецензента:

1. «Аналіз»: оцінюються уміння аналізувати, уміння грамотно і коректно оцінювати ефективність роботи команд Доповідача і Опонента, уміння швидко орієнтуватися в запропонованому розв'язку задачі, уміння вести полеміку, участь команди в загальній полеміці.

2. «Культура виступу»: оцінюються культура мовлення, уміння грамотно формулювати запитання, уміння переконливо викладати свої думки, уміння вислухати і зрозуміти співрозмовника.

8. Залікові параметри та їх обчислення

Лічильна комісія всі виставлені командам оцінки переводить в бали (Р) у відповідності до таблиці:

Оцінка	5+	5	5-	4+	4	4-	3+	3	3-
Бали (Р)	60	50	42	33	25	18	12	8	5

Для балів, що отримані командою в кожній категорії k, обчислюється середнє значення EP_k для кожної категорії окремо з точністю до десятих.

Якщо членів журі 4 і менше, то враховуються всі оцінки. Якщо у складі журі 5 або 6 осіб, то при усередненні балів не враховується одна нижча оцінка. Якщо у складі журі більше 6 осіб, то не враховується одна найвища і одна найнижча оцінки.

Середні значення EP_k за кожною категорією, що здобули команди за дію, підсумовуються з урахуванням відповідних коефіцієнтів для Доповідача, Опонента і Рецензента, після чого сума балів за дію TP округлюється до десятих.

Категорія	Коефіцієнт		
	Доповідач	Опонент	Рецензент
1. Науковість	1.2	–	–
2. Полеміка (Аналіз)	1.1	1.2	0.6
3. Культура виступу	0.7	0.8	0.4

Отже, для обчислення TP використовуються наступні формули:

для Доповідача: $TP_D = 1,2 \cdot EP_1 + 1,1 \cdot EP_2 + 0,7 \cdot EP_3$;

для Опонента: $TP_O = 1,2 \cdot EP_1 + 0,8 \cdot EP_2$;

для Рецензента: $TP_R = 0,6 \cdot EP_1 + 0,4 \cdot EP_2$.

Сума балів за бій SP_j є сумою балів, що здобуває команда в даному бою: $SP_j = TP_D + TP_O + TP_R$. Сума SP_j округляється до цілих чисел. Сума SP_j визначає місце j команди у даному бою.

На підставі сумарних балів за бій (SP) та місця (j), що посіла команда в бою, за наведеною нижче таблицею визначається рейтинг команди, який є підставою для визначення переможців Турніру:

Діапазон SP	Порядкове місце команди за результатами бою				
	1	2, 3 або 4 $SP_j \geq SP_1 - 10$	2 $SP_2 < SP_1 - 10$	3 або 4 $SP_j \geq SP_2 - 10$	3 або 4 $SP_j < SP_2 - 10$
$SP_j \geq 250$	6	6	5	5	4
$200 > SP_j \geq 250$	5	5	4	4	3
$110 > SP_j \geq 200$	4	4	3	3	2
$50 > SP_j \geq 110$	3	3	2	2	1
$50 > SP_j$	2	2	1	1	0

Оргкомітет залишає за собою право вносити зміни у формулу розрахунку відповідно до правил Всеукраїнського турніру. У разі введення змін перед початком турніру оргкомітет зобов'язаний оголосити правила обчислення балів.

9. Апеляція

У випадку виникнення суперечливих питань, учасники мають право подати апеляцію до журі Турніру. Апеляція подається упродовж 15 хвилин після закінчення змагань у формі письмової заяви особисто капітаном команди.

Апеляція команди повинна містити в собі:

- виклад факту порушення;
- посилання на ті пункти цих правил, які було порушено;
- посилання на те, що інша команда (або команди) теж підтвердила факт порушення (можливе посилання на ведучого або членів журі).

Оргкомітет разом з журі розглядає апеляцію на спільному засіданні і приймає рішення за наявності факту порушення до закінчення Турніру.

10. Переможці Турніру

Визначення переможців Турніру відбувається на підставі сумарного рейтингу команди за всі змагання. Кількість команд – переможців не може перевищувати 50 % від загальної кількості команд.

Дипломом I ступеня нагороджується одна команда, що має максимальний рейтинг. Дипломи II та III ступеня розподіляються оргкомітетом серед команд з найбільшим рейтингом. Якщо дві команди мають однаковий рейтинг, то враховується загальна сума балів. Розподіл дипломів II та III ступеня вирішує оргкомітет спільно з журі.

Переможці в особистій першості визначаються за індивідуальним рейтингом кожного учасника. Розподіл дипломів I, II і III ступенів в особистій першості здійснюється оргкомітетом спільно з журі.

За згодою журі оргкомітет турніру має право встановлювати додаткові заохочувальні призи.

11. Нагородження переможців

Всі команди-переможці та переможці в особистій першості нагороджуються дипломами I, II і III ступенів Департаменту освіти Харківської міської ради та цінними подарунками. Нагородження переможців і призерів Турніру відбувається в день проведення в актовій залі Харківського ліцею № 89 Харківської міської ради Харківської області.

Переможці в особистій першості отримують право увійти до складу збірної команди міста для участі у Всеукраїнському турнірі юних хіміків.